

T.C.
KUZAY ANADOLU KALKINMA AJANSI

1.1. Madencilik

Maden çeşitliliği ve potansiyeli açısından zengin olan Bölgede toplam 22 maden cinsi bulunmaktadır. Bu madenlerden kaya tuzu, çimento toprağı, kil, kuvarsit, tuğla ve kiremit toprağı, refrakter kil, kuvars kumu, perlit, feldspat, mermer ve bakır Bölgede öne çıkanlardan bazılarıdır. **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, Bölge ve illerindeki madenleri ve rezerv miktarını göstermektedir.

Tablo 1: TR82 Bölgesi İllerinin Maden Rezervleri, 2012 (Bin Ton)

	Kastamonu	Çankırı	Sinop	TR82
Asbest	-	3,85	-	3,85
Bakır	11.479	*	-	11.479
Bentonit	-	2.000	-	2.000
Cıva	75 +	-	-	75 +
Çimento Ham.	450.000	*	-	450.000
Diyatomit	-	6.263	-	6.263
Feldspat	57.118	-	-	57.118
Fosfat	642	-	-	642
Grafit	383	-	-	383
Kaolen	30	-	-	30
Kaya Tuzu	-	808.000 +	-	808.000 +
Kil	46	439.000	-	439.046
Kuvars Kumu	12.400 +	-	121.250	133.650 +
Kuvarsit	422.328 +	-	-	422.328 +
Linyit	312	123	440	875
Manganez	45,54	0,3	*	45,57
Manyezit	-	1.526 +	-	1.526 +
Mermer**	***	51.143	-	51.143
Perlit	-	70.000	-	70.000
Refrakter Kil	-	137.127	-	137.127
Talk	-	*	-	-
Tuğla ve Kiremit Ham.	-	-	174.000	174.000

(+) eşit ve üzeri anlamındadır.

* Zuhur olduğundan rezerve yönelik çalışma yoktur.

** Veriler m³ cinsinden verilmiştir.

*** Ekonomik boyutu tam olarak ortaya konulamamıştır.

Kaynak: (Maden Tetkik Arama, 2010)

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA) tarafından gerçekleştirilen maden arama çalışmaları sonucunda TR82 Bölgesi'nde çeşitli metalik maden ve endüstriyel hammadde yatakları ve zuhurları tespit edilmiştir. Bölgede özellikle öne çıkan ve işlenmesi sonucu Bölgedeki katma değeri ciddi ölçüde arttıracak olan madenler başta bakır olmak üzere mermer, kaya tuzu ve kömürdür. Bölgedeki erişilebilirlik probleminin yakın gelecekte önemli oranda azalacağı düşünülürse Bölgeden çıkan madenlerin yine Bölgede işlenmesiyle ekonomik değerlerin Bölgeye yansıtılması mümkün olacaktır. Günümüzde maden çıkarma faaliyetlerinden çok bu madenlerin işlenmesi ve ekonomik olarak daha fazla işlem gördüğü piyasalara ulaştırılması daha karlıdır. Dolayısıyla yakın gelecekte Bölgenin maden işleme ve bu işleme teknolojilerinin yaygınlaşması anlamında atağa kalkacağı düşünülmektedir. Bölgede madencilikle ilgili atılması gereken önemli adımlardan birisi, öne çıkan madenlerin işleme süreçleriyle ilgili ve diğer madenlerin potansiyel kullanım alanlarının ve piyasalarının araştırılacağı fizibilite çalışmalarının yapılmasıdır.

T.C. KUZEY ANADOLU KALKINMA AJANSI

2010 yılı itibarıyla TR82 Bölgesi'nde madencilik ve taş ocakçılığı alanında çalışan 1.142 kişi vardır. Bu değer Bölgedeki toplam istihdamın yaklaşık %2'sine tekabül etmektedir. Benzer şekilde, aynı dönemde Bölgedeki madencilik ve taş ocakçılığı faaliyetlerinden elde edilen ciro Bölgedeki toplam cironun yaklaşık %2'sidir. 2009 ve 2010 yılları arasında madencilik sektörü cirosu yaklaşık %92 oranında artmıştır. TR82 Bölgesi'ndeki maden potansiyeli ve bu sektörde yakın zamanda yaşanan gelişmeler birlikte değerlendirildiği zaman yakın gelecekte madencilik sektörünün Bölgedeki istihdam ve hasılaya ciddi oranda katkı yapacağı söylenebilir. Gözden kaçırılmaması gereken önemli bir nokta, TR82 Bölgesi'nden çıkartılan ve işlenen madenlerin çoğunun diğer maden ve kimyasalların üretiminde ara mal olarak kullanıldığıdır. Ara mal olarak kullanılan madenin fiyatının üretilen diğer nihai mallara bağlı olduğu, nihai malların dünya fiyatları değiştiğinde ara malların fiyatlarının da benzer şekilde değiştiği unutulmamalıdır. Bu ve benzeri sektörlerde üretim miktarının yıldan yıla dalgalanmasının önemli bir sebebi ara malların fiyat oynaklığının yüksek olmasıdır. Ayrıca üretim sürecinde kullanılan diğer girdi maliyetlerinin de üretim miktarının değişimi üzerinde önemli etkileri vardır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2010).

1.1.1. Kastamonu İli Maden Potansiyeli

Yerüstü zenginliklerinin yanında yeraltı zenginlikleriyle de öne çıkan Kastamonu özellikle metalik maden varlığıyla dikkat çekmektedir. Başta çimento toprağı, kuvarsit, feldspat ve kuvars kumunun öne çıktığı ilde bir diğer önemli maden bakırdır. Küre İlçesi bakır rezervleri bakımından ülkemizde önemli bir yere sahiptir. İlçedeki üç bakır yatağının iki tanesinde altın (toplam 28,2 ton) ve gümüş (toplam 115 ton) cevherleri yan ürün olarak bulunmaktadır. Yakın zamanda yürütülen maden araştırma çalışmaları kapsamında Hanönü ilçesinde de önemli bakır yatakları tespit edilmiştir. Küre dağlarının güney yamacında yer alan Azdavay ilçesi benzer şekilde önemli sayılabilecek kömür, kaya gazı ve mermer rezervlerine sahiptir. Endüstriyel hammadde açısından mermerle öne çıkan Kastamonu'da çok sayıda mermer yatağı bulunmaktadır. Bunların rezerv çalışmaları tamamlanmış olan bazıları, Çatalzeytin, Araç, Daday ilçeleri ve Merkez İlçe'ye yakın yerlerde bulunan mermer yataklarıdır. Tespiti resmi kurumlar tarafından yapılmamış fakat özel işletmeler tarafından işletilen farklı yerlerde de mermer ocakları bulunmaktadır. Tosya'da büyük ölçekli bir mangan işleme tesisi bulunmakla birlikte ilçede iyi kalite tuğla-kiremit kili de bulunmaktadır. Bu madenlerin dışında Kastamonu'da fosfat, grafit linyit ve cıva rezervleri de bulunmaktadır. 2011 yılında Kastamonu'dan toplam 1.124.185 ton tüvenan (işleme tabi tutulmayan ham maden) kalker, 822.452 ton tüvenan bakır ve 136.277 ton tüvenan tuğla-kiremit kili çıkartılmıştır (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, 2013).

1.1.2. Çankırı İli Maden Potansiyeli

Toprak yapısıyla diğer TR82 illerinden ayrılan Çankırı, daha çok endüstriyel hammadde olabilecek maden potansiyeline sahiptir. Bunlardan başlıcaları, kaya tuzu, kil, refrakter kil, perlit ve mermerdir. Özellikle sofraya ve sanayi tuzu üretiminde kullanılan kaya tuzu, ilde potansiyeli en yüksek madendir. Günümüzde pek çok türev ürüne dönüştürülebilen kaya tuzu, ilde önemli bir gelir kaynağıdır. Türkiye'deki bentonit yataklarının önemli bir kısmı Çankırı'da yer almaktadır. Bunların yanında ilde çok olmasa da manyezit, linyit, asbest ve mangan rezervleri de bulunmaktadır. Büyük ölçekli bir mangan işleme tesisinin de yer aldığı Kurşunlu ilçesinde büyümeye başlayan seramik endüstrisi hammadde olarak yine bu ilçede yer alan uygun toprak bileşimlerini kullanmaktadır. 2011 yılı itibarıyla Çankırı'dan 1.563.133 ton tüvenan kalker, 288.958 ton kaya tuzu ve 102.677 ton diyabaz (mıcır) çıkartılmıştır (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, 2013).

1.1.3. Sinop İli Maden Potansiyeli

Maden rezervi açısından zengin olmayan Sinop ilinde maden çeşitliliği de sınırlıdır. Endüstriyel madenlerden kuvars kumu ve tuğla-kiremit yatak ve zuhurları, metalik madenlerden de sadece mangan zuhurları bulunmaktadır. Sinop'tan çıkarılan kuvars kumu, İnceburun Yarımadası'nda yapılan maden yıkama işleminden sonra kullanılmaktadır. Önemli bir endüstriyel hammadde kaynağı olan Boyabat ilçesindeki tuğla-kiremit hammaddeleri, su emme miktarı yüksek olması nedeniyle kiremit

T.C.
KUZEY ANADOLU KALKINMA AJANSI

imalinden daha çok tuğla üretimine elverişlidir. Bunun yanında, ilde az miktarda da olsa yüksek kaliteli linyit rezervi bulunmaktadır. 2011 yılı itibarıyla Sinop'tan 3.454.727 ton tüvenan kalker ve 287.939 ton tüvenan tuğla-kiremit toprağı çıkartılmıştır (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, 2013)